

EL RITME MUSICAL

UNITAT DIDÀCTICA 2: EL RITME

SESSIÓ 1:

TEORIA BÀSICA

Què és la pulsació?

La pulsació és l'element rítmic que ordena la música en el temps, com a batec regular, continu i constant

Què és la durada?

És la qualitat de so que expressa si els sons són llargs o curts

Què són les figures musicals?

Les figures musicals són els elements de l'escriptura musical que representen la durada relativa dels sons

Quin tipus de figures hi ha?

Tenim les figures més bàsiques que són la rodona, la blanca, i la negra. També tenim valors més petits i bàsics que són la corxera i la semicorxera. I finalment hi ha encara valors més petits que podem veure a les partitures que treballarem que són les fuses i semifuses.

Què són els silencis?

És la representació gràfica que se'n fa dels temps en que no hi ha so o que no s'ha de tocar. Tenen la seva correspondència en valor amb les figures abans esmentades.

Quin tipus de silencis hi ha?

Per una banda els silencis més bàsics són els de rodona, blanca i negra. Després hi ha els de corxera i semicorxera. I com en el cas de les figures també tenim valors més petits que trobarem a les partitures que anirem veient com ara els de fusa i semifusa.

TEORIA BÀSICA

Què és el tempo?

El tempo és la velocitat d'execució de la música i ens ajuda a definir l'estat d'ànim que inspira un fragment.

Com s'indica el tempo?

El compositor pot indicar el tempo d'una obra especificant un determinat nombre de pulsacions per minut. Però també tenim una sèrie d'indicacions que s'escriuen en italià que ens serveixen per saber quin tempo s'ha de dur a terme quan toquem una peça musical.

Quines indicacions de tempo o de moviment hem de saber reconèixer?

Hem de diferenciar entre dos tipus d'indicacions de tempo o de moviment. Per una banda tenim les **indicacions de moviment regular** que són aquelles que s'utilitzen quan el tempo no varia fins al final de l'obra o fins que no hi ha una altra indicació. Per una altra banda tenim les **indicacions de moviment variable** que s'utilitzen si hi ha un canvi progressiu a la velocitat.

Quines són les indicacions de tempo regular?

- Lento: Molt lent
- Adagio: Lent
- Andante: A la velocitat de caminar
- Moderato: Moderadament
- Allegro: Ràpid
- Vivace: Molt ràpid.

Quines són les indicacions de tempo variable?

Entre d'altres tipus destacarem:

Ritardando	Disminució progressiva de la velocitat.
Accelerando	Augment progressiu de la velocitat.

Què és el metrònom?

Per mesurar la pulsació fem servir el metrònom. Aquest aparell va aparèixer l'any 1816. El metrònom mecànic és un aparell que consta d'una caixa i un pèndol amb contrapès mòbil. A la part

superior de la caixa hi ha una escala que indica el nombre de pulsacions per minut. A mesura que el contrapès es fa anar cap avall, el tempo es torna més ràpid. També hi ha metrònoms electrònics.

♪) Fitxat com es classifiquen les indicacions de tempo estàtiques:

Pels moviments lents:

- *Lento* o *Largo* (des de 40 =)

- *Adagio* (fins a 76 =)

Pels moviments moderats:

- *Andante* (77-108 =)

- *Moderato* (109-120 =)

Pels moviments ràpids :

- *Allegro* (120- 168 =)

- *Vivace* (més de 169 =)

TEORIA BÀSICA

Què és el compàs?

La paraula compàs s'utilitza amb dos significats diferents, però relacionats:

a) Quan prens una pulsació com a base i la marques seguint una accentuació regular.

(Produïm accents quan marquem més fort unes pulsacions que unes altres). El compàs s'indica amb un trencat a l'inici de la partitura.

b) Un compàs és també un grup de pulsacions, la primera de les quals és accentuada. Els compassos se separen amb línies divisòries

Què signifiquen els números del trencat?

El trencat del compàs està format per un numerador i un denominador. El numerador significa el número de pulsacions que hi ha dins el compàs. I el denominador la figura quina és la figura que dura un temps dins el compàs.

Quins tipus de compassos hi ha?

Podem diferenciar dos tipus principals de compassos; els compassos simples i els compassos compostos.

Què són els compassos simples?

Els compassos simples podem dir que són aquells la unitat de temps dels quals es pot subdividir en dues parts.

Quins tipus de compassos simples treballarem?

Hi ha els següents tipus de compassos simples:

BINARI	TERNARI	QUATERNARI
2/4	3/4	4/4 o C

TEORIA BÀSICA

Què són els compassos compostos?

Els compassos compostos són aquells la unitat de temps dels quals es pot subdividir en 3 parts.

Quin tipus de compassos compostos hi ha?

BINARI	TERNARI	QUATERNARI
6/8	9/8	12/8

TEORIA BÀSICA

Què és el contratemps?

Diem que tenim un contratemps quan la nota que no coincideix amb la pulsació és precedida per un silenci.

Què és la síncopa?

Són aquelles notes que no neixen amb la pulsació. El seu so s'allarga fins a la pulsació següent, ja que una lligadura les uneix a la nota que segueix.

En quin tipus d'estil musical es sovint aquest tipus de ritme?

La síncopa és un tipus de grafia que s'usa molt sovint en el jazz, tot i que no és exclusiu d'aquest estil.

Què és un treset?

És un grup de tres notes que s'interpreten en el temps que caldria interpretar-ne només dues. El treset és un grup de valoració especial per reducció, ja que en entrar tres en el temps de dos

Quins altres tipus de ritme especials hi ha?

A més del treset hi ha altres tipus de valoració especial com ara el sextet, quintet, septet, etc.

TEORIA BÀSICA

Què és un obstinat?

És un procediment musical que consisteix en la repetició rítmica, melòdica o harmònica de forma insistent d'un fragment musical.

El ritme no només és un element bàsic d'una composició sinó que podem dir que forma part de la nostra vida. Constantment duquem a terme activitats que tenen un cert ritme. A més el ritme és per nosaltres una aspecte vital. Ja que el nostre cor batega amb un ritme regular i constant, duim a terme una respiració regular i constant i el nostre pols també va amb un ritme. Quan caminem ho feim amb un ritme concret. Totes les activitats que normalment feim tenen un ritme, més ràpid o més lent però sempre un ritme més o manco constant i regular.